

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان مقاله :

مبانی استقلال دفاعی از دیدگاه امام «ره»

نویسنده و پژوهشگر :

محمد گلک خیبری

پژوهشگر و نویسنده :

محمد گلک خیبری

مبانی استقلال دفاعی از دیدگاه امام «ره»

مبانی استقلال دفاعی نیز از جمله از مواردی است که تجربه عملی و عینی آن از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی و شروع جنگ تحمیلی با فرمایشات عمیق امام «ره» در این زمینه بر غنای آن افزوده شد و به جرأت امروزه نصب العین قرار دادن مبانی مدنظر امام در این زمینه باعث خودکفایی و استقلال کامل ایران اسلامی گردیده است. مهمترین مبانی استقلال دفاعی در دید و اندیشه امام «ره» عبارتند از:

الف) ایمان به خدا و اعتماد به نفس

مهمترین مبنا و عامل استقلال دفاعی، ایمان به خدا و خودباوری است؛ زیرا خداوند متعال مبدأ و منشأ همه قدرت‌ها است و به هرکاری اراده کند، توانا است. لذا اعتقاد به این اصل و مبنا و اتصال به آن باعث می‌شود، انسان از هیچ قدرتی جزو ترس و وحشت به خود راه ندهد و این سرمایه بزرگی است که وقتی مجاهد فی سبیل الله و مدافع معتقد به خدا از آن بهره‌مند می‌گردد. گام‌هایش در رسیدن به استقلال و دفاع از تمامی حدودها و حریم‌ها بویژه استقلال و تمامیت ارضی و نه‌راسیدن از دشمن تضمین می‌گردد و امام این مبنا را با نفس و روح قدسی خویش در کالبد ملت ایران و بویژه نیروهای مسلح ایران دمیدند. (1)

طی هشت سال جنگ تحمیلی، همین قدرت لایزال و مبنای اصیل بود که کشور و ملت را حفظ و زمینه خودکفایی کامل کشور را فراهم آورد. اعتقاد و باور به این اصل توسط امام «ره» و توصیه به تمسک به این مبنای مهم است که ایشان می‌فرمایند:

«مطمئن باشید از قدرت‌ها کاری ساخته نیست. هیچ نگرانی به خود راه ندهید. شما جنود خدا هستید و پیروزید... قدرتهای بزرگ از آن جهتی که در شما هست، که آن ایمان به خداست، خبر ندارند، لذا دائم می گویند: « ما دارای موشک هستیم، آنها دارای موشک هستند، ولی ایمان ندارند ، شما ایمان دارید، قلب‌هایتان با مبدأ نور و قدرت پیوند خورده است ؛ پیوندی ناگسستگی». (2)

اعتقاد راسخ امام «ره» و تکیه بر این اصل مستلزم صبر و پایداری و استقامت در برابر سختی‌ها و تهدیدات دشمنان به منظور غافلگیر کردن آنان می‌باشد و منظور امام «ره» از صبر تصمیم‌گیری عاقلانه و حساب شده براساس شناخت مواضع و توانمندیهای دشمن و همچنین دشمنان را به استیصال و درماندگی کشاندن است. (3)

بهره‌گیری امام «ره» از اعتقاد به خدا و صبر و پایداری در برابر سختی‌ها و فشارهای دشمن برگرفته از آیات و روایات قرآنی بویژه سیره ائمه معصومین می‌باشد. چنانچه قرآن کریم می‌فرماید:

« ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هر گاه با گروهی از دشمنان روبه رو شدید، محکم و استوار بایستید و فراوان خدا را یاد کنید، شاید رستگار گردید». (4)

امام صادق «ع» نیز می‌فرماید:

« شخص مؤمن از آهن آبدیده، محکمتر است؛ زیرا هنگامی که آهن وارد آتش می‌شود ، نرم می‌گردد، اما مؤمن اگر کشته شود و زنده گردد و دو باره به قتل برسد ، قلبش هیچ تغییری نمی‌کند». (5)

همچنین حضرت امام «ره» می‌فرماید:

« ملتی که بخواهد شرافت خودش را حفظ کند. اسلام را که مبدا همه شرافت‌هاست، بخواهد حفظ کند، این ملت باید علاوه بر جهاد، استقامت در جهاد هم داشته باشد». (6)

البته باید توجه داشت که در راستای ایمان و اعتقاد به خداوند و صبر و استقامت در برابر سختی‌ها و فشار دشمن، اخلاص در عمل و شهادت طلبی نیز همواره مورد توجه و سفارش امام «ره» بوده است. به طور کلی ایشان با اشاعه فرهنگ شهادت طلبی که بر گرفته از قرآن و سیره ائمه اطهار «ع» می‌باشد، به خلق استراتژی مهمی در مقابل زرق و برق و سلاح‌های مدرن و تجهیزات دشمنان اسلام و ایران دست زدند که پرداختن به آن از این مقوله خارج است.

ب) کسب کامل آمادگی دفاعی

ج) تقویت بنیه دفاعی کشور

از مصادیق روشن آیه «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ...» تقویت بنیه دفاعی و رسیدن به استقلال در تمامی ابعاد نظامی و دفاعی کشور است؛ لذا امام «ره» در لزوم توجه به این آیه و به جهت استقلال طلبی در بعد دفاعی و نظامی می‌فرمایند:

«مطمئناً غفلت از تقویت بنیه دفاعی کشور، طمع تهاجم و تجاوز بیگانگان و نهایتاً

تحمیل جنگ‌ها و توطئه‌ها را به دنبال می‌آورد». (13)

از آن جا که مدیریت دفاعی کشور و سازماندهی نیروها و توسعه صنایع نظامی از اجزای مهم بنیه دفاعی و استقلال نظامی هر کشور به حساب می‌آیند؛ لذا امام «ره» توسعه و تکامل صنایع تسلیحاتی را در اولویت دوران بازسازی قرار داده‌اند:

« با قبول و اجرای صلح، کسی تصور نکند که ما از تقویت بنیه دفاعی و نظامی کشور

و توسعه و گسترش صنایع تسلیحاتی بی‌نیاز شده‌ایم، بلکه توسعه و تکامل صنایع و ابزار

مربوط به قدرت دفاعی کشور، از اهداف اصولی و اولیه بازسازی است و ما با توجه به

ماهیت انقلابمان، در هر زمان و هر ساعت، احتمال تجاوز را مجدداً از سوی ابرقدرت‌ها و

نوکرانشان باید جدی بگیریم». (14)

امام «ره» علاوه بر توسعه و گسترش صنایع تسلیحاتی و تکامل ابزارهای مربوط به قدرت دفاعی کشور، بر نقش نیروی انسانی و بازسازی استعدادها و انتقال تجارب تاکید دارند. اگر چه از نظر امام «ره» نیروهای مسلح اعم از ارتش و سپاه پاسداران، بازوان اصلی قدرت دفاعی کشور به حساب می‌آیند. با این حال ایشان حضور فعال عامه مردم در کنار نیروهای مسلح را، از بزرگترین منابع استقلال دفاعی کشور می‌دانند و با توجه به اهداف فراگیر انقلاب اسلامی، آمادگی همه جانبه و در عین حال سازمان یافته نیروهای مردمی در قالب بسیج همگانی را از اولویت بازسازی نیروهای مسلح قلمداد می‌نمایند: (15)

« در شرایط بازسازی نیروهای مسلح، باید بزرگترین توجه ما به بازسازی نیروها و

استعدادها و انتقال تجارب نظامی و دفاعی به کلیه آحاد ملت و مدافعان انقلاب باشد». (16)

در بیانی دیگر می‌فرمایند:

« یک مملکتی که 20 میلیون جوان دارد، باید 20 میلیون تفنگدار داشته باشد و 20

میلیون ارتش داشته باشد و یک چنین مملکتی، آسیب پذیر نیست». (17)

در دید امام «ره»، اتکا به نیروی مقاومت مردمی نیز، یکی از منابع مهم دفاع، تقویت بنیه دفاعی و استقلال دفاعی همه جانبه به حساب می آید (18). امام «ره» اراده عمومی ملت را خلل ناپذیر می دانند و همواره خواستار تقویت بنیه دفاعی کشور در این زمینه بودند:

« وقتی ملت یک چیزی را اراده بکند، همه با هم، مصمم، ملت یک کاری را بخواهد،

هیچ قوه ای نمی تواند جلویش بایستد، همه قوا شکست خوردند در مقابل ملت ». (19)

در حقیقت امام «ره» با انتخاب و شکل دهی بسیج همگانی توانستند بنیه دفاعی کشور را بویژه در دوران جنگ تحمیلی و پس از آن تقویت کند و معادلات نظامی دشمنان انقلاب اسلامی را برهم زده و سرفصلی نوین در فرایند مقابله نظامی و ایجاد استقلال دفاعی برای کشور به ارمغان آورند. ایشان آمادگی دفاعی و استقامت را مهمترین سد و حصار تسخیرناپذیر در برابر تهاجم بیگانه و مقدمه رسیدن به استقلال کامل دفاعی نیز می کنند. (20)

بدین ترتیب، تقویت بنیه دفاعی کشور در نظر امام «ره» با سازماندهی نیروها و توسعه صنایع نظامی و در وهله بعد با بازسازی نیروهای مسلح و استعدادها و انتقال تجارب نظامی و دفاعی به کلیه آحاد ملت که امروزه تحت عنوان بسیج همگانی تجلی یافته است محقق می گردد.

بحث تحلیل مبانی و سیاست های دفاعی حضرت امام «ره» در زمینه بسیج همگانی نیازمند نوشتاری جداگانه است که در وسع این پژوهش نبوده اما در هر صورت تحقق و پژوهش در این زمینه نیز عمق بیشتر اندیشه دفاعی حضرت امام «ره» را برای ما روشن خواهد نمود.

د) تاکید بر خودکفایی نظامی

امام «ره» با تاکید فراوان بر خودکفایی در همه ابعاد، خودکفایی نظامی را رکن دفاع همه جانبه و استقلال دفاعی می دانند. در اندیشه دفاعی ایشان، قطع وابستگی به قدرت های استکباری بویژه در زمینه نظامی با توسعه تکنولوژی دفاعی و خودکفایی کامل در این زمینه امکان پذیر است و غفلت از این امر حیاتی موجب طمع بیگانگان در حمله به کشور می گردد:

«من به عنوان فرمانده کل قوا به مسئولین و تصمیم گیرندگان نیز دستوری دهم که در

هیچ شرایطی، از تقویت نیروهای مسلح و بالابردن آموزش های عقیدتی و نظامی و توسعه

تخصص‌های لازم و خصوصاً حرکت به طرف خودکفایی نظامی غفلت نکنند و این کشور را برای دفاع از ارزشهای اسلام ناب و محرومین و مستضعفین جهان در آمادگی کامل نگهدارند و مبادا توجه به برنامه‌های دیگر، موجب غفلت از این امر حیاتی گردد که مطمئناً غفلت از تقویت بنیه دفاعی کشور، طمع تهاجم و تجاوز بیگانگان و نهایتاً تحمیل جنگ‌ها و توطئه‌ها را به دنبال می‌آورد». (21)

و) دشمن شناسی

یکی دیگر از مبانی اساسی حضرت امام «ره» در نیل به استقلال دفاعی، شناخت ماهیت و شیوه‌های تهاجم دشمن و اتخاذ روش صحیح و منطقی در مقابله با او می‌باشد (22). زیرا دفاع نامتناسب با تهاجم و بی‌اطلاعی در این زمینه، نه تنها بی‌ثمر خواهد بود، بلکه موجب تقویت نقشه‌های دشمن خواهد شد و ما را در دام‌های پنهان و آشکار دشمن غافلگیر خواهد نمود. لذا شناخت صحیح دشمن یا دشمنان به معنای کامل و همه‌جانبه در تمام زمینه‌ها اعم از امکانات، توانمندیها، استعدادها و ... می‌باشد. امام «ره» همواره بر معرفی ماهیت دشمن و شناخت آن تأکید دارند و می‌فرمایند:

« دنیا بدانده‌رگرفتاری که ملت ایران و ملل مسلمان دارند، از اجانب است؛ از

آمریکاست ... از دخالت اجانب در مقدرات آنهاست». (23)

دشمن شناسی در اندیشه دفاعی امام «ره»، یک اصل و مبنا برای اتخاذ شیوه‌ها و رویکردهای مناسب در نیل به استقلال دفاعی می‌باشد. بنابراین آگاهی و هوشیاری و بصیرت در زمینه دشمن شناسی نه تنها لازمه مدافعان و نیروهای نظامی کشور است و توان دفاعی آنان را افزایش می‌دهد، بلکه عاملی در نیل به سرفرازی و استقلال کشور است. حفظ استقلال، شرف و آزادی ملت و سازش ناپذیری در مقابل استکبار جهانی برای امام «ره» از هر چیزی مهمتر بوده است: (24)

« اگر ما تسلیم آمریکا و ابرقدرت‌ها می‌شدیم، ممکن است امنیت و رفاه ظاهری

درست می‌شد و قبرستان‌های ما پر از شهدای عزیز ما نمی‌گردید؛ ولی مسلماً استقلال و آزادی

و شرافتمان از بین می‌رفت». (25)

امام «ره» از ابتدای شروع نهضت عظیم اسلامی ایران با توکل به خدا و ایمان راسخ به یاری حضرت حق و با پشت سرگذاردن وقایع و حوادث متعدد کشوربویره 8 سال جنگ تحمیلی، در واقع شناخت عمیقی از دشمن و امکانات و استعدادهای او داشتند. بنابراین با برنامه‌ریزی و هدایت و رهنمودهای سازنده خویش نه تنها به تقویت و استحکام ایمان و اعتقاد و تقویت روحیه معنوی نیروهای دفاعی کشور همت گماردند بلکه با تاکید بر این جمله که « ما می‌توانیم» خودباوری و خودکفایی را در صنایع نظامی و دفاعی کشور برای ملت به ارمغان آوردند و با تقویت بنیه دفاعی کشور با اقداماتی از جمله تشکیل بسیج همگانی و اداره جنگ تحمیلی، خط بطلانی بر تمامی استراتژی‌های نظامی استکبار جهانی کشیدند. در یک نگاه می‌توان گفت امروز به مدد نیروهای مسلح با ایمان، قوی، مقتدر، توانمند، مبتکر، مخترع و بسیج مردمی شجاع و کارآمد، ایران اسلامی مقتدرتر از همیشه و با استقلال نظامی کامل، با عزت و غرور بیش از پیش، در خدمت کشور، نظام و ملت عزیز ایران و آماده دفاع از مرز و بوم ایران اسلامی در هر لحظه می‌باشد و این از دستاوردهای عظیم انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام عظیم الشان در بعد استقلال دفاعی می‌باشد.

نتیجه گیری

استقلال از مهمترین اهدافی است که همواره مورد توجه رهبران، ملت‌ها و جوامع بوده است. یکی از اهداف بعثت و انقلاب عظیم درونی و بیرونی رسول اکرم «ص» نیل به استقلال جامعه اسلامی و تشکیل امت مستقل اسلامی بوده است که تدابیر متعدد پیامبر «ص» در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و دفاعی در این راستا ارزیابی می‌گردد. قرآن کریم نیز به عنوان منشور تمام عیار مسلمانان نیز با تأکید بر واژه استقلال، اهمیت آن را بیشتر می‌نماید به ویژه آنجا که می‌فرماید:

«وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» (26)

و خداوند هیچگاه نخواسته که کافران بر مسلمین تسلط پیدا کنند.

علاوه بر آیه فوق قرآن کریم بهترین راه خودکفایی را اعتماد به نفس، تکیه بر نیروهای خودی و تلاش و کوشش فراوان می‌داند و خداوند متعال در باره اعتماد به نفس مؤمنان می‌فرماید:

«وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزِنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» (27)

و سست نشوید و غمگین نگردید! و شما برترید اگر ایمان داشته باشید.

معصومین و ائمه الهی نیز به نقش و جایگاه والای استقلال در طول حیات با برکت خویش در جوامع انسانی همواره توجه و تأکید داشته‌اند. به همین منظور و به جهت تحقق اهداف الهی بوده که حضرت امام «ره» با تمسک به سیره نبوی و معصومین «ع» رسالت الهی خود را، از سال 1341 با هدف تحقق اسلام و استقلال ایران شروع نمودند.

ایشان با توجه به طرح نظریات مختلف در عرصه جهانی از جمله نظریه انزواطلبی، عدم امکان تحقق استقلال و نظریه نسبیت استقلال جامع‌ترین مفهوم استقلال را که دارای مفهومی همه جانبه در تمام ابعاد و برگرفته از مکتب اصیل اسلام می‌باشد، ارائه داده‌اند. امام «ره» به عنوان رهبری بی‌بدیل در دوران معاصر با بهره‌گیری از دو عنصر مردم و اسلام از همان ابتدای مبارزه با رژیم ستمشاهی و به ویژه در جریان مخالفت با طرح انجمن‌های ایالتی و ولایتی و بعدها کاپیتولاسیون که به منظور ضربه زدن به مبنای اعتقادی و دینی و سلب استقلال و آزادی مطرح شده بود، در صدد تأسیس حکومتی اسلامی برآمدند، زیرا معتقد بودند که تنها تشکیل حکومت اسلامی است که؛ استقلال و آزادی بشریت و ایران آن دوره را بطور حقیقی به ارمغان می‌آورد.

همچنین قیام 15 خرداد 1342 با هدف تأمین استقلال و عزت کشور و ملت ایران با رهبری حضرت امام «ره» با تکیه بر نیروی شکست ناپذیر ایمان برای آزادی از یوغ استبداد و استعمار صورت گرفت و در این راستا مردم و امام «ره» تمامی مشکلات و مرارت‌ها را تحمل کردند و با تحولات عظیمی که به وجود آوردند، زمینه استقلال، شکوفایی استعدادها و آزادی اندیشه را فراهم و بر قطع وابستگی از هر نوع تأکید نمودند.

در واقع نخستین گام‌های پس پیروزی انقلاب اسلامی ایران، یعنی تشکیل و پایه گذاری حکومت، طراحی ساختار نظام سیاسی و استمرار آن به منظور تحقق استقلال همه جانبه بوده است که بعدها در شعار اصیل «استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی» تبلور پیدا کرد. بنابراین امام^(ره) به عنوان معمار و رهبر انقلاب اسلامی ایران با بینش عمیق و درک بالای سیاسی و دینی خود در صدد برآمدن مبانی و پایه‌هایی جهت نیل به استقلال طلبی در ابعاد مختلف ترسیم و ارائه نمایند که به عنوان قطب نما جهت حفظ، استمرار و بیمه نمودن نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران همواره در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های داخلی و خارجی مورد توجه ملت و نصب العین مسئولین نظام باشد.

در بعد استقلال طلبی فرهنگی، امام^(ره) با فرهنگی معرفی کردن انقلاب شکوهمند ملت ایران و با درک عمیق از روابط حاکم بر اندیشه جهان معاصر و تعمق و تأمل در نقش فرهنگ بویژه در سازندگی فرد و جامعه، بر نقش ارزشهای الهی و انسانی منبعث از قرآن، سیره نبی اکرم (ص) و ائمه معصومین تأکید کردند.

ایشان با اعتقاد به اینکه: بالاترین و والاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی داشته و انحراف از آن باعث پوچ و میان تهی شدن جامعه می‌گردد، بر نقش و اهمیت فرهنگ تأکید مضاعف داشتند. به عبارت روشنتر گستره و ابعاد نفوذ فرهنگ در اندیشه ایشان از چنان وسعتی برخوردار است که ایشان فرهنگ را مبداء همه بدبختی‌ها و خوشبختی‌ها معرفی می‌نمایند و مبانی و شالوده‌های استقلال فرهنگی را در دفاع همه جانبه از ارزشهای دینی، ضرورت تحول فرهنگی، توجه به مراکز آموزشی و تبلیغاتی، درک جوانان و مشکلات آنان، مشارکت فعال زنان، حضور موثر حوزه علمیه و روحانیت و ... به بهترین نحو ترسیم می‌نمایند.

به موازات استقلال فرهنگی، استقلال سیاسی نیز در اندیشه امام جایگاهی رفیع و مهم داشته است. در واقع ایشان با طرح تشکیل حکومت اسلامی و ترسیم جایگاه ولایت و رهبری در جامعه اسلامی به دنبال استقلال سیاسی و دفع استعمار و استبداد بودند. باور ایشان این بود که نمی‌توان کشوری را تصور کرد که حکومت آن در دست کسانی باشد که تفکر استعماری و غربی دارند و آن کشور مستقل باشد. در این راستا

مبانی استقلال سیاسی را با تأکید بر همگانی بودن امور سیاسی، پیوستگی دین و سیاست، تبیین جمهوریت و اسلامیت نظام، مردم‌گرایی و حمایت از محرومین، قطع سلطه سیاسی استکبار و ... پیگیری و دنبال کردند.

در بحث استقلال اقتصادی نیز اگر چه دیدگاه‌های ایشان در مقایسه با سایر حوزه‌های فکری کمتر مورد بررسی، شناخت و اجرایی شدن قرار گرفته است، اما غالب بودن روح واقع‌گرایی و ارتباط ملموس با شرایط اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جوامع امروزی بویژه کشورهای اسلامی و آسیب‌شناسی دلایل عقب‌ماندگی آنها، حکایت از عمق اندیشه‌های اقتصادی ایشان جهت رسیدن به خودکفایی و استقلال اقتصادی دارد. اهم مبانی استقلال اقتصادی از نظر ایشان خودباوری و اتکال به خدا، تلاش برای دستیابی به دانش و فناوری، فراخوانی جوانان و باور آنان، تحمل مشکلات و سختی‌ها و ... می‌باشد.

در زمینه استقلال دفاعی به جهت برکات نفوس حضرت امام و همت نیروهای متعهد و متخصص ایران اسلامی و استفاده از فرصت‌ها و تجارب 8 سال جنگ تحمیلی و تحریم‌های اقتصادی، امروزه به جرأت می‌توان رسیدن به استقلال در این بخش را تأیید و آن را از موفق‌ترین و کارآمدترین ابعاد استقلال طلبی ذکر کرد که این امر مرهون ترسیم دقیق، آگاهانه، صحیح و دید کلان و آینده‌نگر شخص امام^(ره) می‌باشد که در مبانی و اصول زیربنایی چون ایمان به خدا، اعتماد به نفس، تلاش در جهت کسب آمادگی کامل دفاعی، تأکید بر خودکفایی نظامی، (چه در بخش طراحی و برنامه‌ریزی و چه در بخش اجرایی و ساختاری) دشمن‌شناسی، آگاهی از محیط داخلی، پیرامونی و بین‌المللی خلاصه می‌گردد.

در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که؛ ایشان اساسی‌ترین و زیربنایی‌ترین نوع استقلال را که زمینه‌ساز ابعاد مختلف استقلال می‌باشد، استقلال فکری و فرهنگی معرفی می‌نمایند که تا کنون آن‌طور که باید و شاید مورد توجه مسئولان، دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان کشور قرار نگرفته است. در واقع آنچه از استقلال در مفهوم همه‌جانبه آن مد نظر امام می‌باشد آن است که تا حد امکان و در سطحی بسیار بالا، از سلطه و اقتدار دیگران (استکبار جهانی و در رأس آن‌ها آمریکا) در عرصه‌های مختلف جلوگیری شود. ایشان سلطه‌پذیری را نفی می‌کنند نه رابطه و مناسبات با سایر کشورها را؛ زیرا ایجاد رابطه را، فی‌نفسه مطرود نمی‌دانند بلکه کیفیت و نوع رابطه و مناسبات را مهم می‌دانند چون گاهی مطرود و زمانی مطلوب می‌باشد.

آری، به نظر می‌رسد امام با تاکید بر استقلال همه جانبه معتقدند؛ در جهان امروز نه می‌توان قائل به نفی مطلق استقلال بود و نه در تحقق آن اظهار تردید کرد. بلکه باید ضمن حفظ عزت، مصلحت و حکمت از نفوذ و سیطره بیگانگان در ابعاد مختلف جامعه جلوگیری کرد. در واقع استقلال حقیقی چند بعدی است که بدون رشد، توجه و تحقق ابعاد گوناگون آن، دستیابی کامل و همه جانبه به آن مشکل خواهد بود.

آنچه امروز باید با توجه به اهمیت و ظرفیت هر یک از ابعاد مختلف استقلال مورد نظر مسئولان و برنامه ریزان کشور قرار گیرد عملیاتی نمودن صحیح مبانی و زیر ساخت های هر یک از ابعاد استقلال است تا ما را در رسیدن و دستیابی به «استقلال همه» جانبه یاری رساند. این که این امر مهم چقدر محقق شده است و آیا بر اساس مبانی مورد نظر امام^(ره) به عنوان معمار و بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران شکل گرفته است جای صحبت فراوان دارد که در این نوشتار نمی‌گنجد.

با عنایت به چالش های فرا رو در هر یک از ابعاد مختلف استقلال و نظر به حساسیت برحه ی کنونی و ضرورت اتخاذ تدابیر لازم و کامل مبتنی بر تدابیر حضرت امام خمینی^(ره) در عرصه داخلی و خارجی، پیشنهادات زیر به منظور پویایی هر چه بیشتر کشور و دستیابی به استقلال همه جانبه ارائه می‌گردد:

1- بازخوانی مجدد مبانی، دیدگاه ها و نظرات حضرت امام(ره) پیرامون ابعاد مختلف استقلال به منظور عملیاتی نمودن آن

2- تشکیل کار گروه ویژه در بعد فرهنگی و اقتصادی به منظور احصاء شاخصه های موثر در روند رشد، توسعه و پیشرفت روز افزون کشور

3- تاکید مجدد مسئولان بر استقلال فرهنگی و تشویق پژوهشگران و نویسندگان در این زمینه جهت واکاوی و مشخص نمودن دقیق دیدگاه های فرهنگی حضرت امام^(ره) و بررسی مکانیزم های اجرایی آن در سطح جامعه

4- استفاده از تمام ظرفیت های موجود در جهت رشد استعداد ها و شکوفایی توانمندی های بالقوه با بهره گیری از منابع و ذخایر عظیم موجود در کشور به منظور دستیابی به استقلال اقتصادی و رفع محرومیت ها در داخل، همچنین خارج شدن از سیطره ی تحریم و تهدید سیاسی و اقتصادی استکبار جهانی

5- برنامه ریزی بلند مدت فرهنگی و اقتصادی با عنایت به دیدگاه های فرهنگی و اقتصادی حضرت امام^(ره) و بهره گیری از نخبگان و دلسوزان جامعه و نظام جمهوری اسلامی ایران در جهت نیل به این دو امر مهم که بستر ساز آینده ای پویا و امید وار کننده خواهد بود.

6- گسترش روحیه خود اتکایی، خود باوری و بستر سازی مناسب در سطح جامعه با توجه به توان مجامع علمی و دانشگاهی موجود در کشور، به منظور تحقق کامل استقلال فکری و فرهنگی به عنوان شالوده و زیر بنای تمامی ابعاد استقلال

7- توجه همزمان به تمامی ابعاد استقلال و مبانی آن با توجه به فرهنگ غنی اسلام

8- فراهم ساختن زیر ساخت های لازم به منظور کادر سازی، انتقال تجارب سازنده، دخیل نمودن جوانان در امور فرهنگی، پژوهشی و اجرایی کشور، (تمامی سطوح جامعه) جهت مهیا شدن برای یک جهش سریع و اثر گذار

لازم به یاد آوری است تمامی کوشش هایی که توسط مسئولان و مدیران اجرایی کشور در جهت تحقق استقلال همه جانبه صورت گرفته قابل تقدیر است اما این تلاش ها اگر چه لازم بوده است ولی کافی نبوده و نیاز به همتی مضاعف دارد. امید است با استعانت از رهنمودهای گرانقدر حضرت امام(ره) و مقام معظم رهبری " مدظله العالی " در اعتلای هر چه بیشتر استقلال کشور در تمامی ابعاد کوشا و موفق باشیم.

انشاءالله

پی نوشت ها:

- 1- اسماعیل منصوری لاریجانی ، " سیری در اندیشه دفاعی امام خمینی " ، (تهران : بنیاد حفظ آثار و ارزش های دفاع مقدس ، 1377) صص 120-124
- 2- موسسه نشر و تنظیم آثار و اندیشه های امام خمینی " صحیفه نور " ، ج 19 (تهران ، چ دوم ، بی تا) ، صص 112
- 3- منصوری لاریجانی ، پیشین
- 4- انفال ، آیه 45
- 5- حسین شفاعی ، " جنگ و جهاد در نهج البلاغه " ، (تهران : دفتر انتشارات اسلامی ، 1365) ، ص 75
- 6- صحیفه نور ، پیشین ، ج 13 ، ص 240
- 7- همان ، ج 21 ، ص 52
- 8- انفال ، 60
- 9- منصوری لاریجانی ، پیشین ، صص 68-69
- 10- همان
- 11- همان
- 12- صحیفه نور ، پیشین ، ص 95
- 13- همان ، ص 119
- 14- همان ، ص 38
- 15- منصوری لاریجانی ، پیشین ، صص 70-71
- 16- صحیفه نور ، پیشین ، ص 19
- 17- همان ، ج 10 ، ص 239
- 18- منصوری لاریجانی ، پیشین
- 19- صحیفه نور ، پیشین ، ج 8 ، ص 166
- 20- منصوری لاریجانی ، پیشین
- 21- صحیفه نور ، پیشین ، ج 21 ، ص 118
- 22- منصوری لاریجانی ، پیشین ، ص 73
- 23- صحیفه نور ، پیشین ، ج 1 ، صص 110-11
- 24- منصوری لاریجانی ، پیشین ، ص 121
- 25- صحیفه نور ، پیشین ، ج 17 ، ص 51
- 26- نساء ، 141
- 27- آل عمران ، 139